

במד"נה

העם

מדוע הם מכתשים

דין הכתיש. דגני

הכתיש. מה עומד

מאחרי הכחשות אלה?

זה היה כמעט משעשע: בביירות ובר תל-אביב הכחישו שני שרים את אשר אמרו ועשו.

בתל-אביב היה זה משה דיין, שרהחוקן של ישראל. בביירות היה זה אחמד צידקי אל-דג'ני, חבר הוועדה הפועל של אש"ף, שהוא כעין סגן-שרהחוקן של האירגון. דיין אמר בארצות-הברית שהוא מוכן להידבר עם אש"ף, אם ימלא אש"ף תנאים מסויימים — והוסיף שורה של תנאים בלתי-אפשריים לחלוטין. למעשה דרש כי אש"ף יפרק את כוחותיו המוויזניים, ש- יוותר על רעיון המדינה הפלסטינית, ו- שיהווה מעין נציגות של הפליטים לשם שיקום הפליטים מחוץ לגבולות הארץ. באותו היגיון אפשר לדרוש כי הגשם לא יהיה רטוב, וכי בלילה תורח השמש. משה דיין יודע זאת היטב.

אם כן, מדוע בכלל העלה רעיון זה? יכול להיות לכך רק הסבר אחד: הוא רצה להרגיל את דעת-הקהל לרעיון של הי דברות עם אש"ף, במקדם או במאוחר. התנאים הבלתי-אפשריים באו להמתיק את הגלולה.

מכיוון שדיין כבר השמיע הודעה דו- מה בפברואר השנה, ברור כי זהו שיטה. גם אז הכחיש את דבריו, בטענה כי דיבר אנגלית, שאינה שגורה בפיו היטב, וכי לא הובן נכונה. הפעם דיבר בעברית, באוני כתב ישראלי — אך גם הפעם באה ההכחשה כבר למחרת היום. **הכחשה כוזבת.** מיקרהו של דג'ני דומה.

הוא חזר מוועידה ברומא, שבה נפגש בידיות עם מועצת משראלי החליף עימה דברים פומביים ופרטיים, והשמיע הצהרות שלא הותירו ספק כי אש"ף מר כנה שלוש עם ישראל, תמורת הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה (ראו עמודים 45 — 43).

הדברים גרמו סנסציה עולמית, פורסמו בהרחבה גם בעולם הערבי ובביירות. למחרת שובו ללבנון פירסם דג'ני הכחשה, שבה אמר כי לא ניהל משאומתן עם "ח"כ אורי אבנרי, לא הביע נכונות להכיר במדינת-ישראל ולא ביטל את האמנה ה- פלסטינית.

מבחינה מילולית, היתה הכחשה נכר גה. לא היה כל משאומתן סודי בין דג'ני ואבנרי, אף כי נפגשו בוועידה ובשוליה. הוא לא הודיע בפירוש כי אש"ף יכיר בישראל, אף כי אש"ף החליט לשנות את מטרותיו, וגם טען כי האמנה כלל לא התכוונה לחיסול מדינת-ישראל.

מבחינה מילולית, היתה ההכחשה נכר גה. אך מבחינת רוח הדברים, היתה זאת הכחשה כוזבת — לא פחות מהכחשתו של דיין.

מומנטום עצמאי. מדוע הם הכחישו? במיקרהו של דיין, ההסבר פשוט: הוא יודע כי אסור לשר בממשלת בגין להעלות על דל שיפתותיו את האפשרות של הכרה באש"ף. במיקרהו של דג'ני, ההסבר דומה: מי שמעלה באש"ף על דל שיפתותיו את האפשרות של הכרה בישראל, מסתכן ב- התקפה פרועה עליו מצד מיעוט קנאי ואלים.

ועדת-רומא עוררה בעולם תיקוות רבות. לא רק ידידי ישראל, אלא גם ידידי הפלסטינים מייחלים ליום, שבו יכריז אש"ף בגלוי ובפירוש כי הוא מוכן להכיר בישראל ולחיות עימה בשלום, אם תקום מדינה פלסטינית בגדה וברצועה. תשוקה זו כה עזה, עד כי ועידה כמו זו- שנערכה ברומא מקבלת מומנטום עזי מאי. דג'ני אמר דברים מרחיקי-לכת, אך העיתונות הבינלאומית לא הסתפקה בכך, אלא הסיפה הפרזות ופירושים, שהגיעו הרחק מעבר למידה שנקבעה עלי-ידי הג'נה אש"ף בשלב זה. לכן הוכחשו הדברים.

אך שום הכחשה אינה יכולה לבטל דבריו שהיו. דיין אמר מה שאמר, דג'ני עשה מה שעשה — והדברים לא היו במיקרה. נקבעו עובדות פוליטיות חד- שות, המצביעות על הכיוון.

הורביץ אינו מתאים מבחינת האתיקה,

מודעי אינו מתאים מבחינת הנישרון

האוצר והרכיש

התדרדרות המוסר והפרת החוק הגיעו בתקופת הליכוד לרמה כזו, שאין איש מעלה אף ערעור אחד על מועמדותו של יגאל הורביץ לתפקיד שר האוצר.

לא שאין לו כישורים לתפקיד, פחות או יותר. אלא שבתפקידו הציבוריים הקודמים לא הקפיד להבדיל בין עסקיו הפרטיים לבין עיסקה-ציבורי. לא אחת ניצל את מעמדו לקידום האינטרסים האי- שיים שלו. לתת לו עתה את תיקי-האוצר, הרי זה כאילו נתנו האמריקאים תפקיד זה להג'ני פורד, בעוד הוא ממשיך לכהן כבעל-מניות גדול בשורה של חברות. דב רים שאינם נסבלים בארצות מתוקנות, ואיש לא יעז להציעם שם. מותרים בי- ישראל של ממשלת-בגין.

שבוע ימים אחרי שהתפטר מתפקיד שרהתעשייה, רואיין הורביץ בהארץ ו- סיפר, כי יום אחרי שעזב את תפקידו ה- ממשלתי עבר לשולחן הניהול של עסקיו הפרטיים. הוא סיפר כי מצא שהשנה שבה לא ניהל את עסקיו, אלא כיהן כשר ה- תעשייה, גילתה עד כמה מוכשר בנה. יוני, עובדה היא שבתקופה, שבה האבא לא היה בעסק, הצליח להגדיל את המחזור במאות אחוזים!

העיתונאית שריאיינה אותו, עדה אושר פיז, לא שאלה אותו היכן, "תקופת-הצינון" המפורסמת, המחייבת כל ממלא משרה ממלכתית, הפורש מתפקידו, שלא לעבור לתפקיד הקשור בתפקידו הקודם, אלא אחרי פרקיזמן של שנתיים בערך. במקיך רה של הורביץ, היה קשר כלשהו בין תפקיד שרהתעשייה ובין עסקי המחול בות המאומדות, וטנא-נונה, שהוא מנהלם עתה.

החלב

של השר

מקורבניו של הורביץ, שקראו את דבריה-השבה שהרעיף על בנו, על של הגדיל את המחזור בילעונו, יכלו רק לה- יך, יוני הוא מוכשר ונבון, אך כל הקרוב למישפחת הורביץ יודע, כי אין יוני עושה צעד ללא התייעצות עם אביו. כא- שר פרש יגאל, מבחינה רשמית, מניהול עסקיה-המישפחה, והעביר את המושכות לבנו, המשיך לגהל למעשה את העסקים בצורה תקיפה.

גידול המחזור בתקופת כהונתו כשרהתעשייה יכול להיות מוסבר עדי ירו כגידולו בישרונו של הבן.

הוא יכול גם להיות מוסבר על-ידי ההטבות ששרהתעשייה העניק למישפחה של מישפחת הורביץ.

מבקר-המדינה פירסם בדין-וחשבון שלו לשנת 1978 פרשיה המצביעה בכיוון זה. ערב ההכרזה על המדיניות ה- כלכלית החדשה (27.10.77), היו חילוקי- דיעות חריפים בין נציגי-האוצר ונציגי- החקלאות על המחירים החדשים, שיש לקבוע למוצרי-החלב מסויימים. ליועץ ה- מישפטי נמסר, כי במהלך הוויכוח העיר מנכ"ל-האוצר הערות שמזן השתמע, כי הופעל עליו לחץ על-ידי משרד-התעשייה, ולחץ זה קשור בשר, שמישפחתו היא בעלת מיפעלים לייצור מוצרי-החלב. חקירת המבקר העלתה, כי אכן היו לשר ה- בטאויות בעניין זה, אם כי העיר, לדב- ריו, שדווקא כאשר הוא מכהן כשר מבצ- עים מדיניות לרעת המחלבות הפרטיות. מבקר-המדינה קבע בדין-וחשבון שלו, כי מוטב שהשר לא יעיר כל הערה בנושא רגיש כלי-כך. במסיבת-העיתונאים שערך המבקר, עם פירסום הדו"ח, הוא אמר, כי "לא היה צורך בהערות השר, כדי לדעת שנפשו קשורה במיפעל, ולא היה עליו לומר, כי יש לו עניין, שכן היה ידוע שיש לו עניין."

פרשה זו לא היתה היחידה שבה הוא שם הורביץ בניצול מעמדו הציבורי. כמחצית השנה קודם לכן, באוגוסט 1977, פירסם העולם הזה (2086), כתבה שחש- פה כיצד התערב, כשרהתעשייה, בקבי- עת מדיניות-הסובסידיות לגבי אבקת- חלב, כך שהמחלבות הפרטיות ושל מיש- פחות, בעיקר, הועדפו על חשבון המחל- בות הציבוריות. פרשה זו לא הוכחשה מעולם, ומקורבי השר טענו, כי פעל ל- טובת המחלבות הפרטיות, בני להביא בי- חשבון את האינטרסים שיש למישפחתו בשטח זה.

מאו פרש מתפקידו בממשלה התרחבו עסקיו פי כמה. הוא שותף בהקמת חוות חקלאיות במרכז אמריקה, יחד עם איתן ישראלי, לשעבר עובד בכיר במישרד- החקלאות. לאחזונה רכש מעוררית חיפה את בית-המטבחיים שלה, ויפילו בי- עסקי-בשר, הוא רוכש קרקעות בכל מקום אפשרי. הוא רכש מפעל לגירוסטה בקריית-מלאכי, יש לו קרקעות לרוב בי- שטחים הכבושים, בעיקר באזור שועפאת. כל העסקים הללו יושפעו במידה מכרעת ממדיניות-האוצר, מיניו ל- תפקיד שריאוצר ויכל לאפשר לו להצהיר בראיון נוסף, עם פרישתו מתפקידו חדש זה, כי בנוי המוכשרים עלו על עצמם ועיסקיה-המישפחה גדלו בהעדרו באלפי אחוזים.

שילוב זה בין עסקים פרטיים ועיסקה-המדינה הוא דבר מקובל ביותר בכמה מדינות מסוג מסויים. מינויו של הורביץ לתפקיד הרם יביא את ישראל כאחת לדרגה של ערב הסעודית, ניקאראגוזה של סומוזה או איראן של השאה.

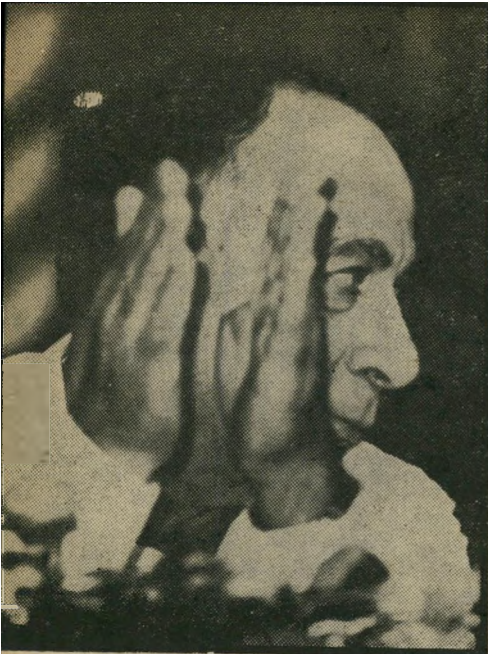
המזל הוא שמועמדותו של הורביץ לא התקבל על דעת שרהאוצר הנוכחי, שימחה ארליך, רבים, הממירים לתפור לעצמם חליפה של שרהאוצר, שוכחים, כי ארליך עדיין מסוגל לכמה הפתעות. הסיבה העיקרית להמשך מילוי תפקידו היא חוסר-האפשרות למצוא מחליף מבלי לגרום למשבר ממשלתי.

ארליך רצה לפרוש מתפקידו כבר לפני חצי שנה. הבעיה היא שמסירת תפקיד שרהאוצר למיפלגה אחרת, או למועמד

את ידיהם למועדון. מנהלת-המועדון ה- חדשה, אשה דתיה בשם נחמה אהרון, הו- דיעה להם במפורש כי ילדיהם לא יורשו להיכנס עוד אל המועדון מפני שהם חילוניים.

מועדון מגיד, הכסוף לעיריית תל-אביב הוקם בניין בית-הספר החשמונאים בשנת 1962. לדברי תושבי הסביבה, מאז ומתמיד היו ילדיהם חברים בחוגים השונים שבי- מועדון שכלל בתוכו דתים וחילוניים כי- אחד.

"הדבר היחיד שדרשו מבני, שהיה חבר במועדון, היה לחבוש כיפה כאשר הוא הולך לפעילות", סיפר שלמה ברישביט.

מועמד הורביץ טוב לבנים

שלא מן הליברלים, תיצור מצב שבו ל- סיעה בת 15 חברי-כנסת, כמו הליברלים, יהיו שני שרים בעלי-תיקים ושני שרים בלי-תיקים (נסים וארליך), ואילו לסיעה בת שיבעה חברי-כנסת, כמו הדמוקרא- טים, יהיו שני שרים בעלי-תיקים וסגן ראש-ממשלה. למצב זה לא הסכים ארליך, ונגד מצב כזה הוא יוכל לגייס לימינו את רוב חברי המרכז במיפלגתו, שלא יסכימו ללקיחת כיבודים מעסקי-המיפלגה. נסיון לפתור את המצב, על-ידי מינוי משה נסים כשרה-המישפטים, ירד מן הפרק ה- בגלל ההתנגדות העזה של המערכת ה- מישפטית לנסים, שאינו מוערך על-ידיה כלל כמישפטן, הן בגלל הפירסומים על פרשיות בעברו.

בלי מציאת פתרון לשמירת מישקלה על המיפלגה הליברלית בממשלה, לא יפנה ארליך את תפקידו, וכאשר ישוב ארצה יוכל ללכד סביב נושא זה רוב במרכז מיפלגתו, שהחליט מה שהחליט בהעדר יושבראש המיפלגה. תמונת ה- מצב בישיבת המרכז, שבה נראה היה שארצות וינישטיין הוא התומך היחידי בי- ארליך, תשתנה במהרה עם שובו של בעל-הבית ארצה.

מודעי

יתחסל

מקורבניו של ארליך מאיימים שהוא יכול עוד לגלות על מי האחריות ל- שתי שגיאות אלה, ובכך להתדרדרות בי- משק. נסיונו של ארליך הראה לו כי שום אדם לא יוכל להצליח בתפקיד שרהאוצר בתקופה הקרובה, כיוון שרוב המשק נשלט על-ידי המערך, המכשיל כל מדיניות כלכי לית שרהאוצר ירצה לבצע, ויהיה האיש התקיף בעולם. לכן לא יסכים ארליך כי אחד מנאמניו יקבל תפקיד זה שיחזוק ויחסל כל אחד.

המוצא היחידי הנראה בעין הוא, כי יתר חברי-הממשלה יסכימו לכהונת יצחק מוד- עי כשרהאוצר, או יתמכו בחרי-המרכז הליברליים בהחלטתו של ארליך, כי לא יאבדו עמדת-כוח, ואולי אף יתפנה תפי- קידו של מודעי לחבר-מיפלגה אחר. ארי- לך יתמוך בהחלטה, מכיוון שולדתו מודעי ייכשל, ויתחסל כתוצאה מכך.

העובדה חפרת-החשיבות, שגם המשק הממלכתי מסוגל להתחסל במהלכים אלה, אינה מטרידה איש. יגאל רכיב

אנחנו הסכמנו להישאר המועדון במקום למרות הבעיות שהיו כרוכות בכך כמו מסיבות ריקודים רועשות במוצאי-שבתות וסתימת הרחוב על-ידי עשרות מכוניות, אבל עכשיו, אם לא יתנו לילדינו לבוא למועדון בגלל שהם חילוניים אנחנו נבקש לסגור אותו.

סיפרה דנה כהן (10): "לפני ארבע שנים התחלתי ללמוד בסנתר במועדון. המורה אמרה לי שיש לי כשרון, תמיד באתי לשם עם מיכנסיים. השנה המנהלת אמרה לאמא שלי שהיא רוצה רק ילדים דתיים. המורה שלי לפסנתר התערבה ואו (המשך בעמוד 50)